

Výživné

Je-li navrženo přiznání výživného pro nezletilého za dobu nejdéle tří let předcházejících podání návrhu na jeho určení (ve smyslu § 922 odst. 1 občanského zákoníku), jsou obecné soudy povinny o takovém návrhu rozhodnout a náležitě své závěry odůvodnit. Pokud tak neučiní a stanoví výživné až od zahájení řízení, nebo dokonce až od právní moci rozhodnutí, jde o rozhodnutí nepřezkoumatelná, porušující základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 1895/25 ze dne 22.1.2026)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky M. T., zastoupené Mgr. L.D., advokátem, se sídlem P., proti výroku I. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. března 2025 č. j. 12 Co 14/2025-900 a výroku IV. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 16. září 2024 č. j. 0 P 301/2023-770, za účasti Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 8, jako účastníků řízení, a nezl. N. T. Ch., zastoupeného Městskou částí Praha 8, a A. R. Ch., zastoupeného Mgr. J.S., advokátkou, sídlem P., jako vedlejších účastníků řízení, tak, že výrokem IV. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 16. září 2024 č. j. 0 P 301/2023-770, v části, kterou nebylo stanoveno výživné pro nezl. N. T. Ch. za období od 1. prosince 2022 do právní moci tohoto rozsudku, a kterou nebyla vedlejšímu účastníkovi A. R. Ch. pro toto období stanovena povinnost uhradit dluh na výživném, a výrokem I. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. března 2025 č. j. 12 Co 14/2025-900, v části, kterou byla potvrzena uvedená část výroku IV. rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8, bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 16. září 2024 č. j. 0 P 301/2023-770 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. března 2025 č. j. 12 Co 14/2025-900 se proto v částech, ve kterých nebylo vedlejšímu účastníkovi A. R. Ch. stanoveno výživné pro nezletilého a dluh na výživném pro období od 1. prosince 2022 do právní moci rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 a ohledně náhrady nákladů řízení, ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, domáhá zrušení části v záhlaví označených rozhodnutí obecných soudů s tvrzením, že porušily její ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 32 odst. 1 a 4 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 3 odst. 1 a čl. 27 odst. 1 a 2 Úmluvy o právech dítěte.

2. Stěžovatelka brojí proti napadeným rozhodnutím v rozsahu, v němž nebyla otci uložena povinnost platit výživné pro nezletilého za období od 1. 12. 2022 do právní moci rozsudku obvodního soudu, tj. do 29. 4. 2025, a v němž vedlejšímu účastníkovi - otci nebyla pro toto období stanovena povinnost uhradit dluh na výživném. To vše za situace, kdy nezletilý byl soudem svěřen do střídavé péče rodičů a byl zamítnut návrh stěžovatelky na nahrazení souhlasu s přestěhováním nezletilého do Chorvatska.

3. Obvodní soud pro Prahu 8 (dále jen "obvodní soud") napadeným výrokem IV. rozsudku stanovil otci povinnost platit na výživu nezletilého částku 25 000 Kč měsíčně, a to počínaje právní mocí tohoto rozsudku (pozn.: stěžovatelce soud stanovil výrokem V. rozsudku výživné ve výši 10 000 Kč měsíčně). Poukázal na to, že oba rodiče dosahují nadstandardních příjmů; stěžovatelka má měsíčně hospodařit s rozpočtem přes 150 000 Kč, otec s rozpočtem minimálně 100 000 Kč a nadto jednou ročně získává dividendy ze své společnosti v řádu milionů korun (za roky 2022 a 2023 průměrně přibližně 290 000 Kč měsíčně). Jakkoliv mají oba rodiče též peněžité závazky (hradí napolovic hypoteční úvěr na dům ve spoluvlastnictví), jsou schopni zajistit nezletilému náležitou výživu, a to i s ohledem na jeho onemocnění - syndrom GLUT-1 deficiencie - které vyžaduje nadstandardní péči v podobě tzv. ketogenních diet. Současně soud "nestanovil žádnému z rodičů dlužné výživné, neboť oba hradí jeho náklady (školné, oblečení, obutí, domácí stravu) v zásadě napolovic, jak odpovídá i faktickému rozložení péče".

4. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") napadeným výrokem I. rozsudku mimo jiné změnil výrok IV. napadeného rozsudku obvodního soudu tak, že výše výživného činí 35 000 Kč, jinak jej i v tomto výroku potvrdil. Při rozhodování přihlédl nejen k aktuálním příjmům obou rodičů, ale i k jejich nadstandardním majetkovým poměrům či oprávněným potřebám nezletilého. Na rozdíl od obvodního soudu však zvýšil výživné stanovení otci o 10 000 Kč. Současně zdůraznil, že po otci nelze požadovat, aby se podílel na nákladech na dalšího syna matky.

II. Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost napadených rozhodnutí obecných soudů v rozsahu, v němž jsou napadeny ústavní stížností. Jejich odůvodnění jsou podle ní nedostatečná. Nesouhlasí zejména s tím, že "do budoucna" je výživné rodičům stanoveno v poměru (zhruba) 1:3, avšak ohledně zpětného stanovení výživného obvodní soud argumentuje adekvátním a dostačujícím pokrytím nákladů na výživu nezletilého oběma rodiči "napolovic". Městský soud se navíc touto otázkou nezabýval vůbec, byť stěžovatelka své námitky v odvolání uplatnila.

6. Ohledně zpětného stanovení výživného (konkrétně od rozpadu jejich partnerského vztahu dne 1. 12. 2022) stěžovatelka poukazuje na závěry nálezu ze dne 25. 9. 2024 sp. zn. I. ÚS 871/24, které interpretuje tak, že "zpětné určení výživného by mělo být zásadou, nikoliv výjimkou. A to dokonce i v případech zvýšení výživného." Stěžovatelka je přesvědčena, že tím spíše je třeba zásadně určovat výživné zpětně v případech prvního určení výživného. V odůvodnění napadených rozhodnutí navíc podle stěžovatelky nelze nalézt nic, co by "evokovalo relevantní výjimku ze zásady zpětného přiznání výživného".

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která je zastoupena advokátem v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka před jejím podáním vyčerpala veškeré zákonné procesní prostředky ochrany svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

8. Ústavní soud usnesením ze dne 11. 9. 2025, sp. zn. III. ÚS 1897/25-1, ustanovil nezletilému kolizního opatrovníka, neboť ústavní stížností byla napadena rozhodnutí, jejichž závěry se dotýkají zájmů nezletilého, který má v řízení postavení vedlejšího účastníka a jeho zákonní zástupci jsou v postavení účastnice řízení (stěžovatelka) a vedlejšího účastníka řízení; existuje proto důvodná obava, že by mohlo dojít ke střetu jejich zájmů.

IV. Vyjádření účastníků, vedlejších účastníků a replika stěžovatelky

9. Soudce zpravodaj vyzval městský soud, obvodní soud, vedlejšího účastníka řízení i opatrovníka nezletilého k vyjádření se k ústavní stížnosti.

10. Obvodní soud v zaslaném vyjádření po shrnutí skutkových okolností případu stran příjmů a majetkových poměrů obou rodičů a poměrů nezletilého mimo jiné odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku. Nadto pouze uvedl, že podle jeho názoru "byly poměry, náklady i výdaje obou rodičů, jakož i náklady nezletilého podrobně zjištěny, popsány a specifikovány v celém odůvodnění napadených rozhodnutí, a to nejen v jediném odstavci, na který stěžovatelka odkazuje v ústavní stížnosti".

11. Městský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti poukázal na to, že sama stěžovatelka v odvolání navrhovala, aby soud rozhodl o svěřeni nezletilého do její výlučné péče a "žádný z rodičů není povinen platit ničeho na výživu nezletilého k rukám druhého rodiče (případně aby namísto toho byli rodiče povinni hradit totožnou částku)". Podle soudu tedy stěžovatelka vázala určení výživného jen na variantu, že by byl zamítnut její návrh na přestěhování nezletilého do Rijeky; požadovala tak výživné po otci jako jakousi "pokutu" za to, že otec, popř. soud, nebude souhlasit s jejím návrhem. Jde-li o rozhodnutí o výživném, v řízení vyšlo podle soudu najevo, že oba rodiče se podíleli na hrazení potřeb nezletilého stejnou měrou a všechny oprávněné potřeby nezletilého byly zcela pokryty - např. otec platil i příležitostné náklady na ošacení nezletilého, koupil mu brýle a podílel se na nákladech školkovného (polovinou) i stravného a platil pro nezletilého chůvu (30 000 Kč měsíčně), dále náklady o nezletilého v době péče o něj. Proto soud neurčil výživné za dobu od 1. 12. 2022 a ani dlužné výživné, když fakticky bylo hrazeno dobrovolně a nebylo zapotřebí vydání exekučního titulu.

12. Vedlejší účastník v zaslaném vyjádření předně uvedl, že v řízení nebylo prokázáno, že by k rozpadu partnerského vztahu došlo v prosinci 2022. K otázce zpětného stanovení výživného konstatoval, že v řízení nebyla prokázána ani tvrzena žádná újma nezletilého; obecné soudy detailně popsaly situaci obou rodičů i nezletilého, který byl oběma rodiči materiálně zajištěn nadstandardně a stabilně. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že otec nadále finančně přispívá na domácnost - hradí polovinu všech nákladů spojených s provozem domu, v němž nezletilý se stěžovatelkou bydlí, včetně splátek hypotéky, poplatků za energie a ostatních výdajů. V dané věci nebylo podle otce třeba napravovat žádný deficit, který by měl být zpětně kompenzován výživným. Upozornil též na to, že i přes závěry stěžovatelkou uváděného nálezu zůstává zachována možnost výjimečně výživné zpětně nepřiznat, pokud to odůvodňují konkrétní okolnosti na straně povinného rodiče, oprávněného či nezletilého tak, jako nyní.

13. Opatrovník nezletilého ve svém vyjádření uvedl, že rodiče pečovali o nezletilého v režimu střídavé péče a náklady na jeho potřeby hradili v přibližně stejném rozsahu, a proto považuje za správné, že soud neuložil ani jednomu z rodičů povinnost platit výživné zpětně. Současně opatrovník upozornil na rizika automatického uplatňování zásady, resp. možnosti zpětného přiznání výživného, neboť vždy musí reflektovat konkrétní skutkové okolnosti. Závěrem shrnul, že napadená rozhodnutí nepředstavují zásah do základních práv nezletilého; z pohledu jeho nejlepšího zájmu považuje obě rozhodnutí za náležitě odůvodněná, přezkoumatelná a podložená relevantními skutkovými zjištěními.

14. Soudce zpravodaj zaslal vyjádření obvodního soudu, městského soudu, vedlejšího účastníka i

opatrovníka nezletilého stěžovatelce k případné replice. Stěžovatelka ve svém vyjádření opět poukázala na to, že obecné soudy napadenými rozhodnutími nastolily situaci, v níž mají rodiče o nezletilého pečovat stejnou měrou, avšak podílet se finančně mají (vzhledem k zákonným kritériím) vzájemně dosti odlišnou měrou (disproporční). Avšak totožně rodiče pečovali o nezletilého do vydání napadených rozhodnutí, přesto soudy označily jako "spravedlivé", že se finančně podíleli na placení potřeb nezletilého stejným poměrem. Stěžovatelka nechápe, "co je dobrého a spravedlivého na tom, aby rozdělovníkem mezi těmito dvěma velmi odlišnými režimy byla zrovna právní moc rozsudku, když skutkové okolnosti byly dlouhodobě stejné". Nezletilému se totiž v minulosti "dostalo všech potřeb" pouze díky jejím zápůjčkám a čerpání úspor. Zpětné výživné by tak v žádném případě nebylo jakýmsi prostředkem k obohacení stěžovatelky či formou "pokuty"; stěžovatelka pouze pro případ změny bydliště nezletilého do Chorvatska přišla s finančně vstřícným návrhem, protože taková změna bydliště by jí přinesla významné ekonomické benefity. Jestliže v rámci této varianty změny bydliště nepožadovala zpětné výživné, nemůže jí to být dle jejího přesvědčení přičítáno k tíži a vyloučit to právo nezletilého na zpětné výživné v jiných případech.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), není součástí soustavy obecných soudů. Při rozhodování o ústavních stížnostech podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy je jeho úkolem přezkoumat toliko ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. V kontextu rodinného práva zasahuje pouze ve skutečně extrémních případech. Posouzení konkrétních okolností každého případu a přijetí odpovídajícího rozhodnutí totiž náleží opatrovnickým soudům, které mají k účastníkům řízení nejbližší, provádějí a hodnotí důkazy, komunikují se všemi dotčenými osobami, a činí tak relevantní skutkové závěry z bezprostřední blízkosti jádra řešené věci.

16. Ústavní soud nemá rozhodovat, kterému z rodičů má být dítě svěřeno do péče, jaký má být rozsah styku dítěte s druhým rodičem, jak vysoké má být výživné, ani jak hodnotit provedené důkazy. Jeho úkolem je pouze posoudit, zda opatrovnické soudy nevybočily z mezí ústavnosti. Vztáhne-li obecný soud své právní závěry k dostatečným skutkovým zjištěním a podepře-li je přezkoumatelným a logickým odůvodněním, nelze jeho postup hodnotit jako neústavní [usnesení ze dne 10. 11. 2020 sp. zn. II. ÚS 2598/20 (U 18/103 SbNU 411), bod 11, ze dne 10. 12. 2019 sp. zn. II. ÚS 1740/19, bod 5].

17. Ústavní soud se tedy zaměřuje zejména na to, zda opatrovnické soudy za účelem zjištění nejlepšího zájmu dítěte shromáždily veškeré potřebné důkazy, zda hodnocení důkazů odpovídalo principům zakotveným v hlavě páté Listiny a v občanském soudním řádu, a zda byla jejich rozhodnutí řádně odůvodněna [nálezy ze dne 14. 1. 2020 sp. zn. I. ÚS 3241/19 (N 8/98 SbNU 56), bod 17, či ze dne 16. 6. 2015 sp. zn. II. ÚS 2943/14 (N 110/77 SbNU 607), bod 19]. Rozhodnutí obecných soudů Ústavní soud zruší jen tehdy, jsou-li neústavní [např. nálezy ze dne 26. 5. 2014 sp. zn. I. ÚS 2482/13 (N 105/73 SbNU 683), bod 17, či ze dne 29. 8. 2023 sp. zn. IV. ÚS 2884/22, bod 27].

A) Obecná východiska

18. Výživné je osobním nárokem nezletilého (popř. i zletilého) dítěte. Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Přihlíží se také k tomu, zda povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí [§ 913 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen "o. z.")]]. Životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů, přičemž toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte (§ 915 odst. 1 o. z.).

19. Obecné soudy musí pro stanovení adekvátní výše výživného zjistit všechny relevantní skutečnosti, včetně celkové majetkové situace povinného. Vychází přitom nejen z fakticity jeho příjmů a jeho reálných majetkových poměrů, ale také z potenciality příjmů, tj. příjmů, kterých by mohl dosahovat. Současně musí přihlídnout také k celkové sumě movitého a nemovitého majetku povinného a ke způsobu jeho života, resp. jeho životní úrovni. Ta je dána bydlením, zájmovými aktivitami a koníčky, způsobem trávení dovolené atd. (nálezy ze dne 14. 5. 2024 sp. zn. IV. ÚS 1578/23, body 18 a 19).

20. Posouzení návrhu na určení výživného pro nezletilé děti je věcí volné úvahy soudu závislé na posouzení možností a schopností osoby k výživě povinné a odůvodněných potřeb osoby oprávněné. Obecný soud je však povinen jasným a přezkoumatelným způsobem vymezit rámec, v němž se pohybuje jeho volná úvaha, na základě níž dospěl k závěru o určení výše výživného [srov. nálezy ze dne 29. 1. 2025 sp. zn. IV. ÚS 2278/24, bod 53, ze dne 16. 4. 2019 sp. zn. I. ÚS 4057/18, bod 9, ze dne 14. 6. 2016 sp. zn. II. ÚS 756/16, bod 10 či ze dne 12. 9. 2006 sp. zn. I. ÚS 299/06].

21. Jako obecné pravidlo pro všechny formy vyživovací povinnosti platí, že nárok lze uplatnit jen ode dne zahájení soudního řízení, s výjimkou výživného pro děti (zletilé i nezletilé), u nichž lze výživné přiznat i za dobu tří let před zahájením tohoto řízení. (§ 922 odst. 1 o. z.). Pokud soud rozhoduje o výživném za dobu minulou, vyčíslí dluh na výživném (popř. nedoplatek vzniklý zvýšením výživného) a povinnému přesně stanoví formu úhrady dluhu, termín splatnosti splátek, je-li povoleno splácet po částech, nebo termín, do kterého má být dluh uhrazen celý, a k čím rukám [srov. Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (3. aktualizace). In: Beck-online. Praha: C. H. Beck, 2024 (komentář k § 922, autorka H. Nová)].

22. Stanoví-li § 922 odst. 1 o. z., že výživné pro děti lze přiznat i za dobu nejdéle tří let zpětně, je třeba toto ustanovení vykládat s ohledem na čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny a čl. 3 odst. 1 a čl. 27 odst. 1 a 2 Úmluvy o právech dítěte. Pokud navzdory prokázané změně poměrů nezletilému bez odpovídajícího zdůvodnění a relevantních důvodů pro výjimku soudy zpětné zvýšení výživného nepřiznají, volí až na výjimky postup jdoucí k tíži nezletilého a nevykládají zákon ústavně konformním způsobem. Smyslem možnosti zpětného přiznání či zvýšení výživného je ochrana dětí závislých na výživě jiných osob. Nepřiznání zpětného zvýšení výživného může být fakticky projevem nepřijatelného sankcionování dítěte za postup rodičů, kteří nejsou schopni v jeho zájmu upravit své vztahy na rozumnou úroveň, a jde o výklad rozporný s ústavně zaručenou ochranou dětí a mladistvých i s nejlepším zájmem dítěte (čl. 32 odst. 4 Listiny, čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte). Takový výklad porušuje právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny tím, že pomíjí jiný možný a ústavně konformní výklad. Prostor pro výjimečné zpětné nepřiznání výživného na základě individuálních okolností a poměrů na straně povinného rodiče nezletilého či rodiče, který jej má v péči, sice zůstává zachován, avšak nelze tak činit paušálním způsobem a s obecným odůvodněním bez bližší vazby na konkrétní specifika případu. Vždy bude nezbytné posuzovat okolnosti jednotlivých případů, přičemž si lze představit situace, kdy výživné zpětně přiznáno nebude (např. pro rozpor s dobrými mravy či z důvodů zneužití práva) (viz např. nálezy ze dne 25. 9. 2024 sp. zn. I. ÚS 871/24, ze dne 25. 9. 2024 sp. zn. I. ÚS 1760/24 či ze dne 24. 1. 2024 sp. zn. IV. ÚS 2173/23).

B) Aplikace obecných východisek na posuzovanou věc

23. Obecné soudy v průběhu nyní posuzovaného řízení provedly řadu důkazů, z nichž poměrně

podrobně zjistily mj. i pro účely stanovení výživného relevantní skutečnosti a tyto řádně promítly do odůvodnění napadených rozhodnutí; to však neplatí o okolnostech hovořících pro/proti zpětnému přiznání výživného.

24. Lze přisvědčit stěžovateli, že obvodní soud se k návrhu na zpětné stanovení výživného otci výslovně vyjádřil pouze v rámci jednoho odstavce (bod 36 napadeného rozsudku). Samozřejmě nelze izolovaně posuzovat pouze tento jeho závěr bez kontextu se zbývající částí odůvodnění napadeného rozsudku. V nyní posuzovaném případě však z obsahu odůvodnění napadeného rozhodnutí "jako celku" neplynou žádné relevantní úvahy stran náležitého posouzení návrhu na zpětné určení výživného. Městský soud se následně uvedenými skutečnostmi a námitkami stěžovatelky uplatňovanými právě ve vztahu ke zpětnému stanovení výživného fakticky vůbec nezabýval.

25. Požadavek řádného odůvodnění soudních rozhodnutí je jedním z základních atributů řádně vedeného soudního řízení podle čl. 36 odst. 1 Listiny a jeho dodržování zajišťuje transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a vylučuje libovůli (čl. 2 odst. 2 Listiny); chybí-li v rozhodnutí řádné odůvodnění, je tím založena nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také neústavnost v podobě kvalifikované vady.

26. Jak již bylo uvedeno, posouzení návrhu na určení výživného (včetně zpětného stanovení výživného) pro nezletilé děti je věcí volné úvahy soudu. Soudce se nemusí obsáhle vypořádat s každým jednotlivým detailem majetkové situace rodiče, ale je povinen jasným a přezkoumatelným způsobem vymezit rámec, v němž se jeho volná úvaha o určení výše výživného pohybuje. Tomu však obecné soudy v nyní posuzované věci nedostály, a to v rozsahu, v němž bylo rozhodováno o zpětném stanovení výživného otci; jde proto zčásti o rozhodnutí nepřezkoumatelná, a to z následujících důvodů.

27. Z judikatury Ústavního soudu plyne, že stanovení výživného zpětně až za dobu tří let předcházejícím podání návrhu by mělo být spíše pravidlem. Přesto lze souhlasit s názorem soudů či otce, že ke zpětnému stanovení výživného nelze přistupovat automaticky. V takovém případě však musí být z odůvodnění rozhodnutí jasně seznatelné úvahy soudu, proč k němu nepřistoupil; jde o výjimku, která musí být opravdu náležitě odvozena. Obecné soudy v nyní posuzovaném případě však takové odůvodnění nepředložily, přičemž na uvedeném nemůže nic změnit ani poukaz obvodního soudu na rozsáhlé odůvodnění stran majetkových poměrů rodičů. Obdobně nejsou dostačující ani úvahy soudů o náležitém uspokojování potřeb nezletilého v době předcházející podání návrhu stěžovatelky, resp. nabytí právní moci napadeného rozsudku obvodního soudu.

28. Stěžovatelka v průběhu řízení opakovaně upozorňovala na to, že musela po ukončení partnerského soužití s otcem nezletilého (dle svých tvrzení) hradit náklady na výživu nezletilého mj. i z úspor a zápůjček - i přes své nyní již nadstandardní příjmy. Ústavní soud samozřejmě není povolán k tomu, aby sám posuzoval jejich účelnost či ověřoval pravdivost tvrzení stěžovatelky; to je věcí obecných soudů, které však v tomto ohledu věc neposuzovaly a blíže se jimi - pro účely zpětného stanovení výživného otci - nezabývaly.

29. Dále není zřejmé, jak závěr obvodního soudu o dosavadním (ve smyslu do okamžiku nabytí právní moci rozsudku obvodního soudu) "hrazení nákladů nezletilého napolovic" reflektuje stanovení

povinnosti otci přispívat na výživu nezletilého počínaje právní moci rozsudku obvodního soudu částkou 3,5 krát vyšší než stěžovatelce (též při rovnoměrně rozvržené střídavé péči). Byť byla situace od ukončení partnerského soužití rodičů prakticky totožná (co do majetkových poměrů rodičů a formy péče o nezletilého), soudy se pravděpodobně spokojily s tím, že odůvodněné potřeby nezletilého byly "doposud" dostatečně saturovány a již se nepozastavily nad tím, že tak se tak mohlo dít jen díky úsporám stěžovatelky či jí poskytnutým zápůjčkám.

30. Samozřejmě nelze odhlížet ani od dalších okolností vztahu rodičů a jejich finančních záležitostí - tím je myšleno hrazení nákladů na bydlení stěžovatelky s nezletilým (resp. nezletilými syny) v domě, který je ve spoluvlastnictví rodičů, či náklady otce na bydlení v nájmu apod. Nelze totiž přehlížet, že otec hradil od narození nezletilého většinu výdajů (ne-li veškeré) spojených s chodem domácnosti (č. l. 168 a 255 spisu). Tyto náklady postupně začali rodiče hradit napolovic (č. l. 652 spisu, body 5 a 7 napadeného rozsudku městského soudu) - byť až po urgencích otce a jen díky zápůjčce stěžovatelky (č. l. 132, 152 a 153 spisu, bod 23 napadeného rozsudku městského soudu); k tomu je samozřejmě třeba při rozhodování o výživném přihlédnout, jelikož otec již v domě nebydlí. Žádné úvahy ve smyslu výše uvedeného však rozhodnutí obecných soudů neobsahují.

31. Ústavní soud přitom nijak nehodlá předjímat závěry obecných soudů a jejich budoucí rozhodnutí ohledně zpětného stanovení výživného otci. Je však zapotřebí, aby soudy zohlednily ve věci rozhodné skutečnosti (majetkové poměry rodičů v daném období, jejich podíl na placení nákladů na společný dům, tvrzení stěžovatelky o čerpání úspor či zápůjček k hrazení odůvodněných potřeb nezletilého apod.) a náležitě odůvodnily své závěry.

32. Ústavní soud si je současně vědom i toho, že jeho judikatura týkající se zpětného stanovení výživného řešila primárně otázku změny již dříve určeného výživného (soudem či dohodou rodičů). Z § 922 odst. 1 o. z. však neplyne v tomto ohledu žádné omezení, které by snad jeho použití směřovalo pouze na případy změny výživného. Naopak, dané ustanovení hovoří pouze o "dni zahájení řízení", resp. o "době nejdéle tří let zpětně od tohoto dne". Stěžovatelka přitom sama takový návrh (výslovně) uplatnila; o to závažnějším se proto jeví pochybení obecných soudů, které ze zcela nepochopitelných důvodů nepřistoupily ke stanovení výživného ani od okamžiku zahájení řízení. Stanovily jej dokonce až od právní moci napadeného rozsudku obvodního soudu. Stěžovatelce nelze vyčítat ani nečinnost v neprospěch nezletilého, jakkoliv se na soud v dané věci obrátila až v říjnu 2023, resp. v lednu 2024 (srov. č. l. 76 spisu; přitom požadovala zpětné určení výživného od 1. 12. 2022); v obdobných případech při změně výživného totiž Ústavní soud dovodil, že nezletilému nesmí být přičítáno k tíži, že rodič, v jehož péči se nachází, nepodal návrh na zvýšení výživného u soudu bezprostředně po změně poměrů na straně nezletilého, ale až s určitým odstupem od tohoto okamžiku (resp. že podání návrhu na zvýšení výživného nepředcházela žádost o toto zvýšení adresovaná povinnému rodiči; srov. náleze ze dne 25. 9. 2024 sp. zn. I. ÚS 871/24, bod 49). Nelze jistě odhlížet ani od právní a ekonomické jistoty povinného rodiče. Možnost upravit výživné zpětně je však předvídatelně limitována maximálním časovým omezením tří let od zahájení řízení. Ve vztahu k tomuto období se musí soudy zabývat možnostmi, schopnostmi a majetkovými poměry povinného (zohlednit lze např. také zdravotní stav povinného, existenci dalších vyživovacích povinností, plnění nad rámec výživného, aj.).

VI. Závěr

33. Ústavní soud proto uzavírá, že v nyní posuzované věci obecné soudy zatížily svá rozhodnutí kvalifikovanou vadou spočívající v absenci řádného odůvodnění závěrů o nepřiznání výživného otci

zpětně od 1. 12. 2022. Obecné soudy tímto svým postupem porušily právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

34. Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatelky vyhověl v části, kterou obecné soudy nevyhověly jejímu návrhu na stanovení výživného pro nezletilého otci za období od 1. 12. 2022 do právní moci napadeného rozsudku obvodního soudu (do 29. 4. 2025) a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodnutí podrobená ústavněprávnímu přezkumu v tomto rozsahu a v akcesorických nákladových výrocích zrušil. Ústavní soud na tomto místě připomíná, že vyhovující výrok nálezu vychází z toho, že při rozhodování obecných soudů o návrhu na určení výživného pro nezletilé dítě je částečné nevyhovění ("zamítnutí") návrhu zahrnuto ve výroku obecných soudů jen implicitně.

35. Od ústního jednání Ústavní soud upustil, neboť od něj nešlo očekávat další objasnění věci, a ani nepovažoval za potřebné provádět dokazování.

36. Úkolem obvodního soudu nyní bude - ve světle výše uvedených závěrů - znovu posoudit, zda z provedeného dokazování v nyní posuzované věci plyne důvodnost návrhu stěžovatelky na zpětné přiznání výživného pro nezletilého počínaje 1. 12. 2022 s tím, že své závěry náležitě a přezkoumatelným způsobem odůvodní.

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)